

HOOGLAND

Adriaan van IJperen

HOOGLAND

2012

UITGEVERIJ DE BROUWERIJ

MAASSLUIS

© 2012 Adriaan van IJperen

Omslagontwerp en vormgeving:
Linda Hirzmann | www.bravebox.nl

B R A I N B O O K S
www.uitgeverijdebrouwerij.nl

ISBN: 978 90 78905 58 5

NUR: 301

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door printouts, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘In alle mythologische verhalen en reizen is er een plaats die iedereen wil vinden en die plaats ligt in de mens zelf.’

Wibe Veenbaas,
uit: *Op verhaal komen*

Voor mijn zusjes

INHOUD

	Proloog	9
I	Dismantled railway	11
II	The lady on the lake	23
III	Rob Roy	38
IV	Missie Smith	53
V	Kingshouse	67
VI	Highlander	77
VII	The Devil's Staircase	84
VIII	The Glen	94
IX	Ben Nevis	106
	Epiloog	121
	Noten	123
	Dank	127

PROLOOG

Mijn naam is Max. Ik ben vijftig. Een leeftijd waarop ik zoveel historie heb opgebouwd dat ik kan verhalen over vroeger. Al was het maar tegen mijzelf.

Ik maak een lange wandeltocht die ik eerder heb gedaan: een sentimental journey. Tijdens zo'n lange wandeling dwalen gedachten af, gaan sneller, gaan trager. Voor wie zelf wandelt, is het geen onbekend fenomeen. Een korte afstand duurt een eeuwigheid, een zware afmattende beklimming is in een paar tellen voorbij. Tijd en plaats raken ontkoppeld. Heden, verleden en toekomst lopen dooreen. Droom en werkelijkheid raken verstrengeld tot een moeilijk te ontwarren geheel. Gebeurtenissen vinden plaats op een ander moment, veranderen van plaats of verdwijnen in de zee van de tijd. Dromen worden werkelijkheid, gedachten zetten zich neer als feiten. De geest vult aan wat het oog niet ziet en het oor niet hoort. Wat zie, ruik of hoor ik werkelijk? Wat is fictie? Naderhand vraag ik mij af: Was het werkelijk zo? En wanneer was dat?

I

DISMANTLED RAILWAY

Het hoge, ietwat ontstemde geluid van de dorpsklok galmt langs de gevels wanneer ik het plein op kom. De grijze tegels zijn nog donker van de dauw. Witte lage huisjes verschuilen zich her en der achter een paar bomen. Hier, aan de voet van de klokkenstoel in Milngavie, begint mijn voettocht. Een aantal jonge meiden staat lacherig foto's van elkaar te nemen. Het lijken mij geen wandelaars; te veel tassen.

'Kunt u een foto van ons nemen?' Roodbruine krullen rondom een blozend gezicht. Ze geeft mij haar mobieltje. 'Alleen maar op het zwarte knopje drukken.'

'Sturen jullie later ook een foto van het eindpunt van de wandeling naar huis?'

'Ja,' zegt ze met een brede glimlach, 'leuk toch.'

'Dan denken ze thuis dat jullie de hele route hebben gelopen. Maar dat doen jullie niet.'

'Hoe weet u dat?' Het meisje met de krullen trekt haar knappe gezicht in een grimas.

'Dat zie ik aan jullie uitrusting.' Ik kijk op het kleine scherm-pje en zie een vrolijk stel jonge meiden. De foto is gelukt.

'U gaat hem helemaal lopen?' Ze kijkt verbaasd naar mijn

rugzak en grote wandelschoenen. Ze wil niet geloven dat er iemand is die dat hele eind te voet gaat afleggen.

‘Ja.’

‘Lijkt mij niks aan, in je eentje. Daar valt toch niks te beleven?’

‘Toch wel,’ antwoord ik. ‘Genieten van het landschap en de stilte.’

‘Nou, wij nemen lekker de trein.’ Ze roept naar haar reisgenoten: ‘En onderweg gaan we feesten.’

De meiden gieren het uit. Voorpret.

‘Misschien zie ik jullie later nog in Fort William,’ zeg ik terwijl ik het mobieltje teruggeef. Ze zwaaien mij vriendelijk lachend na.

Bij de zelfbediening koop ik een fles water, brood, een homp kaas en wat fruit voor onderweg en een blik gevulde soep. Tot de avond zal ik niets meer tegen komen waar ik eten of drinken kan krijgen. Halverwege de dorpsstraat sla ik rechtsaf en loop tussen de huizen door. Ik herinner mij dat hier het dorp ophield en de velden begonnen. In de verte zag je de bergen.

De situatie is veranderd. Ik moet eerst een saaie nieuwbouwwijk door voor ik mij buiten kan wanen. De troosteloosheid van veel nieuwbouwwijken heeft ook in dit voorstadsje van Glasgow toegeslagen.

‘Vooruit maar,’ mompel ik tegen mijzelf, terwijl ik over het asfalt loop. De huizen langs de weg blinken uit in monotone smakeloosheid. Ze zijn allemaal hetzelfde, tot aan de coniferen die bij ieder huis links naast de voordeur staan. Ik verlang naar de ruige verlatenheid van het Schotse hoogland. Mijn voeten verlangen naar gras en rotsen onder de zolen.

Plotseling sta ik in het veld. Het oprukken van de stad is als bij toverslag tot stilstand gekomen. Zover ik kan kijken, strekken de moors zich uit. In de verte zijn de kammen van de eerste bergen van het hoogland zichtbaar. Voor me zie ik de rechte lijnen van de oude, ontmantelde spoorweg door het golvende landschap snijden. Ik loop de dijk op en bestudeer de beschrijving en de kaart. De route is niet veranderd. Eerst een heel eind deze dijk volgen en dan dwars door een aantal velden naar de eerste overnachtingplaats. Ik kan niet mislopen.

De stilte van het landschap krijgt zijn uitwerking.

Terwijl ik over de vervallen spoordijk loop, heb ik een goed uitzicht over de omgeving. De moors liggen laag en zijn drassig. Op de dijk houd ik mijn schoenen droog.

“Houd zo lang mogelijk je schoenen droog”. Ik herinner mij de wijze raad, maar niet van wie en wanneer ik die heb gekregen. Was het op deze wandeling?

Ik probeer het landschap in me op te nemen. Er is in de weidsheid van de moors niet veel te zien maar het is verre van saai. De bergtoppen in de verte spelen verstoppertje met de bomen en struiken die langs de dijk zijn opgeschoten. Het landschap is anders dan ik me herinner en toch herken ik het. Het gevoel van rust is er weer. Van één zijn met de omgeving. Dagenlang door kunnen lopen.

Dikke wolken jagen boven me naar de horizon en stuwen me voort. De bergen van het hoogland lokken. Het lopen gaat steeds lichter, in een strak tempo. Dat zal de komende dagen veranderen. Bijna geruisloos, als een zweeftrein, beweeg ik me over de spoordijk. Mijn voeten raken nauwelijks de grond. De wind blaast bulderend in mijn oren. Mijn gedach-

ten volgen de cadans van mijn voeten. Vage herinneringen in zwart-wit worden ingekleurd. Het besef van plaats en tijd verdwijnt. Ik zie mezelf zoals ik vroeger was, vaag, als door een waas. Stevig doorstappend ondanks het gewicht van mijn rugzak, sneller dan nu. Haren wapperen achter me aan. Mijn blik op oneindig. Zo snel mogelijk zo veel mogelijk kilometers afleggen. Meer een prestatietocht dan een wandeling. Geen tijd om te genieten. Schuw voor contact met anderen. Almaar jagen om zoveel mogelijk te zien. Blind voor het feit dat ik daardoor heel veel mis. Ben ik daarom naar hier gekomen? Om het over te doen. Maar wat?

‘Hoi.’

Er loopt iemand naast me, zomaar vanuit het niets.

‘Jezus, vent, ik schrik van je.’

‘Oh, sorry,’ klinkt het vanuit zijn dikke rossige baard. Haren waaien om zijn hoofd.

‘Ik hoorde je niet aankomen, liep wat in gedachten. Dat krijg je, op zo’n rechte weg.’

‘Ik loop al even achter je en dacht, ik ga er langs. Ik hou er niet van iemand vlak voor me te hebben.’

‘Loop je de *West Highland Way*?’

‘Hm, vandaag tot voorbij Drymen,’ zegt hij alsof het een hele prestatie is.

‘Daar ga ik ook heen. Waarschijnlijk slapen we in hetzelfde bunkhouse. Voor zover ik weet is daar maar één adres om te overnachten. In de ruïne van een oud kasteel.’

Hij knikt. ‘We zullen elkaar daar wel zien.’

Ik zet mijn rugzak op de grond.

Dit is een prima plek om wat te eten. ‘Oké, tot ziens.’

De jongeman vervolgt zijn weg. Hij komt me bekend voor. Was hij niet op het plein? Ik herinner me alleen de knappe jonge meiden. Hij stapt met grote passen snel door. Alleen zijn benen zijn zichtbaar onder zijn grote, zware rugzak. Hij heeft nieuwe wandelschoenen aan en is niet erg spraakzaam. Dat was ik ook niet op die leeftijd. Ik steek een stuk brood en wat kaas in mijn mond.

Aan het einde van de spoordijk klauter ik naar beneden. Voorbij een paar bosjes zie ik de velden in het dal voor me liggen. Bij een muurtje staat de jongen te wachten. Hij heeft zijn kaart erop uitgespreid, kijkt om zich heen en aarzelt. Even verderop ligt een *kissing gate*².

‘Het lijkt of het pad hier doorheen gaat,’ zegt hij wanneer ik naast hem kom staan.

Voor me ligt een weiland vol met jonge stieren. Om het grasland staat een muur van los gestapelde stenen. Aan de rechterkant ervan slingert een beek.

Ik kijk op zijn kaart. ‘Klopt,’ zeg ik, ‘we moeten recht door dit veld.’ Ik herinner me het veld, niet de stieren.

‘Is er geen weg omheen?’

‘Nee, de kaart geeft duidelijk de route aan. Dwars door dit weiland.’

‘Shit,’ mompelt hij nauwelijks hoorbaar.

‘Er zit niets anders op,’ zeg ik.

Het is niet de eerste keer dat ik door een veld met stieren moet, maar prettig vind ik het nog steeds niet. ‘Zullen we samen het veld oversteken? Als ze dan lastig worden, hebben we allebei nog vijftig procent kans dat we heelhuids de overkant halen. Voordat het straks niet meer kan: ik heet Max.’

‘Pepijn,’ antwoordt hij kortaf en kijkt om zich heen, zijn handen aan de draagriemen van zijn rugzak.

Van opzij nadert een kleine, tengere man. Hij draagt een donker kostuum met daarover een lichtbeige regenjas. Een dunne aktetas onder zijn arm. Ik probeer zijn aandacht te trekken maar hij groet vluchtig en loopt me voorbij. Zijn donkere haar ligt strak en glimmend naar achteren op zijn hoofd. Een weezoete geur drijft achter hem aan. Vlak voor de kissing-gate bukt hij zich stijfjes en raapt een dikke tak van de grond. Hij stapt resoluut door het hek en loopt met driftige passen het weiland in, tot vlak langs de beek. Hij oogt zeker van zijn zaak.

Ik kijk naar Pepijn. Zonder een woord te zeggen, begrijpen we elkaar. Snel loop ik achter de man aan. Ik probeer zo dicht mogelijk bij hem te blijven, maar hij stapt onverdroten door, de dikke stok in zijn hand geklemd, in een rechte lijn naar het andere einde van het weiland. Hij kijkt niet op of om.

De jonge stieren hebben ons opgemerkt. Ze zijn nieuwsgierig en drommen nader. Ik houd ze vanuit mijn ooghoeken in de gaten. Enkele stieren wagen zich dichterbij. Ze maken wilde sprongen. Schuin naast me houdt Pepijn de pas erin. Aan zijn houding zie ik dat hij gespannen is.

‘Wat doe je nou als een van die beesten te dichtbij komt?’ roep ik naar hem terwijl ik vlak langs een paar stieren loop. Ik zou ze zo kunnen aanraken.

‘Dan spring ik in de sloot.’

‘Denk je dat het helpt?’

Hij haalt zijn schouders op en loopt stug door, blijft dicht achter het mannetje. Aan de andere kant van het weiland

klauter ik snel over de muur en wacht niet tot de man met de stok het hek voor mij opent. Een loeiende meute stieren staart me met grote ogen na.

De man gooit de stok weg en wil snel doorlopen.

‘U doet dat vaker, zo te zien.’

‘Tja,’ antwoordt hij, ‘ik wist niets anders. Ik dacht ik loop maar zo snel mogelijk door, dicht langs de sloot. Kan ik daar altijd nog inspringen als ze te opdringerig worden.’

Ik kijk verrast naar Pepijn.

‘En ik dacht dat u het wel zou weten.’

Pepijn staat even verderop een stuk brood naar binnen te werken. Hij kijkt oplettend naar ons maar bemoeit zich niet met het gesprek.

Ik neem afscheid en haal de kaart tevoorschijn. Al met al ben ik aardig gevorderd. Nog een paar kilometer naar het overnachtingsadres.

Langs de meanderende beek loop ik verder. Het dal wordt smaller en de begroeiing dichter. Het open moorland ligt nu definitief achter mij, de eerste heuvels van het hoogland die-
nen zich aan. Pepijn loopt voor me. Ik houd afstand.

Vorbij het plaatsje Drymen staat de ruïne van *Buchanan Castle* bovenop een heuveltop. De weg er naartoe is steil. In het begin loopt Pepijn verder bij mij weg. Zijn tempo ligt aanzienlijk hoger. Tijdens het klimmen verdwijnt het kasteel uit het zicht.

Op het laatste stuk haal ik Pepijn weer in.

‘Niet gek, hè, voor zo’n ouwe man,’ puf ik wanneer ik naast hem loop. Ik laat me niet zomaar kennen.

‘Hmpf,’ gromt Pepijn. Zijn jeugdige overmoed speelt hem

parten. Te snel van start gaan op zo'n klim, eist zijn tol. Maar ik voel het nu ook. Mijn kuiten branden. Hijgend en zwetend vervolg ik mijn weg.

Boven aan de helling doemt het kasteel weer op. De muren van grijs verweerde steen zijn grotendeels overgroeid, de vervallen torens lichten op in de laagstaande zon. Ze steken af tegen de donkere herfstkleuren van het bos op de helling.

‘Indrukwekkend,’ zeg ik. ‘Leuk om in zo'n oude ruïne te overnachten. Daar krijg je niet vaak de kans toe.’

Voor de poort van de ruïne staat een man te wachten. Hij draagt geruite knickerbockers, een donkergroen vest en een ribcord jasje. Zijn ronde, blozende gezicht is boven zijn oren gevat in een dikke krans witte haren. Hij stelt zich voor als mister Leak, de beheerder. Hij woont er niet, maar kwam mij verwelkomen, opent een grote, zware deur en stapt naar binnen. De zaal van de wacht onderin het kasteel is nog in gebruik en als bunkhouse ingericht.

Ik kijk om me heen. Het stenen gewelf is nog grotendeels intact. Door kleine getraliede vensters valt licht in goudgele bundels naar binnen. In een hoek is een keukenblok geplaatst, in het midden staan lange tafels en rechte houten banken. Langs de wanden staan stapelbedden. Aan een kant staat een dubbele rij. Er is plaats voor een groot gezelschap.

‘Er zijn geen andere gasten vanavond. U heeft de ruimte,’ zegt hij en gaat mij voor, naar wat vroeger de binnenplaats moet zijn geweest. Hij wijst op het kleine gebouwtje aan de overkant waar de toiletten en de douches zijn.

‘U brengt mooi weer mee,’ zegt mr. Leak terwijl hij onderzoekend naar de lucht kijkt. ‘Het regent hier anders altijd in deze tijd van het jaar.’

Nadat mr. Leak is vertrokken, richt ik mijn slaappleats in en ga ik aan de slag met het avondeten. Een blik gevulde soep en wat brood, kaas en fruit levert geen haute cuisine – daarvoor kun je te weinig meenemen op zo'n lange etappe – maar wel een stevige warme hap. Pepijn dekt een tafel boven op een van de afgebrokkelde strompen van torens die er nog staan. Ik eet zwijgend, onder de indruk van het overweldigende uitzicht: het dal, de donkere bossen en daarachter de massieve, kale bergen van het Hoogland. De zon verdwijnt langzaam achter de heuvels. Het begint te schemeren en de hellingen kleuren donker. In de verte zweven felgekleurde luchtballonnen geruisloos door de oranjerode lucht.

Na het eten staat Pepijn op en gaat aan de rand van de toren staan. Hij zet één voet op de brokkelige resten van de torenmuur en zijn handen in zijn zij. Zijn geruite overhemd hangt los om hem heen. Hij is kennelijk niet zo'n prater. Jammer, ik houd wel van een goed gesprek aan het einde van een dag wandelen door verlaten gebied. Ik heb geleerd dat te waarderen. Pepijn staart in de verte. Mannen blijven jongens zolang ze kunnen fantaseren over ridders en kastelen. Met zijn forse postuur, zijn lange haren en volle rossige baard zou hij een clansman uit deze streek kunnen zijn. Maar dan zou hij een stuk luidruchtiger moeten zijn, ruiger ook. Die oude Schotten trokken zich niet terug uit gezelschap om dromerig voor zich uit te staren. Die zochten elkaar op. Was het niet om feest te vieren, dan wel om te knokken. In dat opzicht ben ik net zo min een clansman als Pepijn. Ik vraag mij af wat hij nu denkt. Ik schenk thee in een bruine stenen mok en ga naast hem staan.

‘Gek kereltje, met die stok,’ zegt hij ineens.